

9. évfolyam

Óraszám: 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

<i>Témakör neve</i>	<i>Óraszám</i>
1. Civilizáció és államszervezet az ókorban	22
2. Vallások az ókorban	6
3. Hódító birodalmak	10
4. A középkori Európa	22
5. A magyar nép eredete történelmünk az államalapításig	8
<i>Összes óraszám:</i>	68

1. Civilizáció és államszervezet az ókorban

Óraszám: 22 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az állam szerepének bemutatása Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül.
- Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése.
- Az ókori civilizációk azonosítása térképen.
- Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása.
- A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása.
- Pannónia jelentősebb városainak azonosítása.
- A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása.
- Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása.
- A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása.
- A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása.
- A demokrácia melletti érvek megfogalmazása.
- Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával.
- Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.

Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, múmia, Akropolisz, filozófia, jóda, olümpiai játékok, városállam/polisz, arisztokrácia, démosz, demokrácia, népgyűlés, sztratégosz, cserépszavazás, rabszolga, patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, amfiteátrum, gladiátor, provincia, légió, limes, polgárjog.

Személyek: Hammurapi, Kleiszthenész, Periklész, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, Nagy Sándor, Julius Caesar, Augustus.

Kronológia: Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor, Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete

Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása.

Topográfia: Mezopotámia, Babilon, Egyiptom, Nílus, Olümpia, Athén, Alexandria, Itália, Róma, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Savaria, Jeruzsálem.

Javasolt tevékenységek

- Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához.
- Az ókori görög tudomány kulcsfogalmait bemutató idézetek, képi források gyűjtése.
- Információk gyűjtése egy pannóniai kulturális emlékről, régészeti feltárásról, épületről vagy építményről.
- Ábra készítése az athéni demokrácia és a római köztársaság működési rendjéről.
- Ókori témájú filmek / filmrészletek elemzése, értelmezése.
- Római kori emlékek felkeresése.

2. Vallások az ókorban

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása.
- A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása.
- A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása.
- Bibliai történetek, személyek felidézése.
- A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen.
- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

Fogalmak: politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra, Messiás, keresztény vallás, keresztység és úrvacsora, apostol, misszió, Biblia, Újszövetség, evangélium, püspök, zsinat.

Személyek: Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Ábrahám, Mózes, Jézus, Szent Péter és Szent Pál apostolok, Constantinus

Kronológia: a keresztény időszámítás kezdete (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat.

Topográfia: Jeruzsálem, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, Betlehem.

Javasolt tevékenységek

- Képek, ábrázolások gyűjtése a különböző tanult vallások jellegzetes építményeiről.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése antik mitológiai témákról.
- Áttekintő táblázat / tabló készítése a görög-római hitvilágról.
- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

3. Hódító birodalmak

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes értelmezni a klasszikus népvándorlást és a Nyugat-Római Birodalom bukásának összefüggéseit.
- felismeri az iszlám elterjedését elősegítő tényezőket és annak történelmi korlátait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában.
- A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása.
- A kora középkori Európa államalakulatainak azonosítása térképen.
- Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.

Fogalmak: népvándorlás, hunok, ortodox, iszlám, Korán, kalifa.

Személyek: Attila, Justinianus, Mohamed, Nagy Károly, I. Ottó.

Kronológia: 476 a Nyugat-római Birodalom bukása, 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata.

Topográfia: Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.

4. A középkori Európa

Óraszám: 22 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat és kulturális hatásait;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása.
- A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása.
- Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról.
- A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése.
- A jobbágság jogainak és kötelességeinek rendszerezése.
- Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában.
- A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével.
- A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása.
- A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása.
- A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre.
- A céhek működésének jellemzése források alapján.

Fogalmak: uradalom, földesúr, majorság, jobbágy, robot, kiváltság, rend, pápa, érsek, cölibátus, szerzetes, bencés rend, ferences rend, eretnek, inkvizíció, kolostor, katolikus, szent, kódex, román stílus, gótikus stílus, reneszánsz, lovas, nemes, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, kereszties hadjáratok, polgár, céh.

Személyek: Szent Benedek, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, Gutenberg, Dózsa György.

Kronológia: 476–1492 a középkor, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.

Topográfia: Egyházi Állam, Anglia, Franciaország, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, Szentföld.

Javasolt tevékenységek

- Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.
- Képek gyűjtése az ortodox egyház jellegzetes épületeiről, szokásairól.
- Áttekintő ábra készítése az egyházi hierarchiáról.
- Prezentáció, bemutató készítése valamely szerzetes, illetve lovagrendről.
- A város jellegzetes helyszíneinek, intézményeinek azonosítása egy fiktív középkori várost bemutató ábrán.
- Kampányplakát készítése egy középkori témáról (pl. a kereszties háborúban való részvétel hirdetése).

5. A magyar nép eredete és az Árpád-kor az államalapításig

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;
- értékeli az államalapítás, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása.
- A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése.
- A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása.
- Géza fejedelem és I. (Szent) István uralkodásának jellemzése és értékelése.
- A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése.

Fogalmak: finnugor, törzs, fejedelem, kabarok, vérszerződés, honfoglalás, kettős honfoglalás elmélete, avarok, rovásírás, kalandozások, székelyek, vármegye, egyházmegye, érsekség, tized, nádor, ispán,

Személyek: Álmos, Árpád, az Árpád-ház, Géza, I. (Szent) István, Koppány, Szent Gellért, Szent Imre,

Kronológia: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása,

Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár

Javasolt tevékenységek

- Beszámoló készítése a magyar kalandozó hadjáratok irányairól, sikereiről és kudarcairól, valamint a magyarok harcmódráról IKT eszközök segítségével.
- A kalandozó hadjáratok jellegének megvitatása.
- Áttekintő ábra készítése a Szent István-i állam- és egyházszerkezetről.